

TOIMINTARAPORTTI

MAL-VERKOSTON TOIMINNASTA JA TALOUDESTA

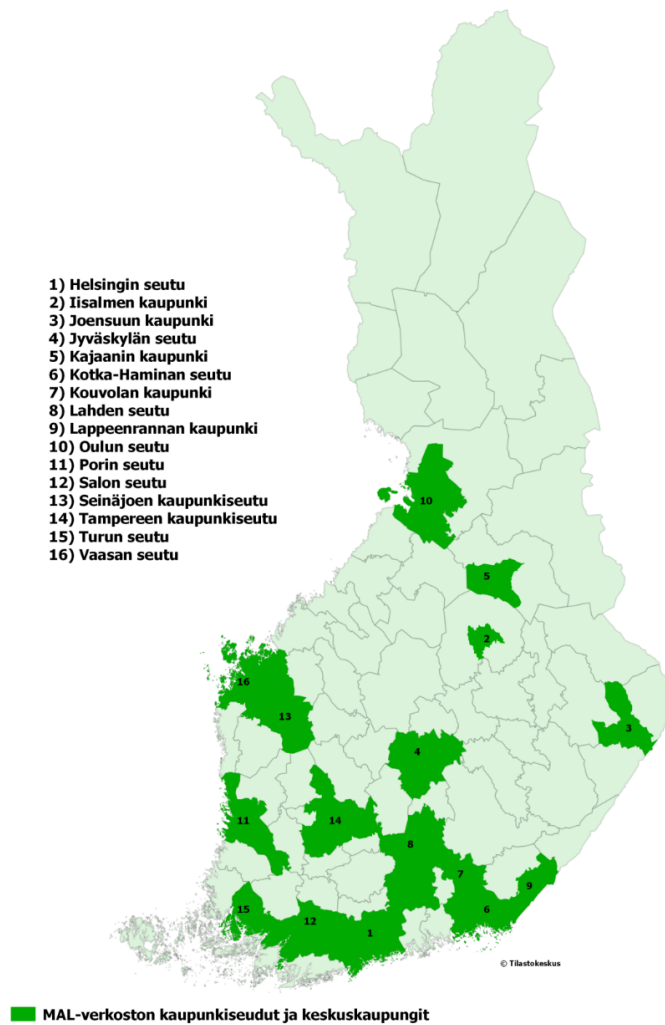
Hankkeen nimi:	MAL-verkosto
Toteuttaja:	Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
Yhteyshenkilö:	projektipäällikkö Tero Piippo
Puhelin:	0400-388735
Sähköposti:	tero.piippo@tampereenseutu.fi
Raportointijakso:	1.7.-31.12.2015, aiemmat raportoinnit toteutettu kahdesti vuodessa

HANKKEEN HENKILÖSTÖ HANKKEEN AIKANA (v. 2015)

Henkilön nimi	Tehtävänimike ja vastuualue projektissa
Tero Piippo	projektipäällikkö kokonaisvastuu: hallinto ja toimenpiteet
Kati-Jasmin Kosonen	erikoissuunnittelija osavastuu: toimenpiteet ja viestintä

VERKOSTON JÄSENALUEET JA TÄRKEIMMÄT YHTEISTYÖTAHOT VUONNA 2015:

MAL-verkosto muodostui v. 2015 16 kaupungista tai kaupunkiseudusta. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä toimii verkoston isäntäkuntana. Muut verkostoalueet olivat: Iisalmen seutu, Joensuun kaupunki, Kotkan-Haminan seutu, Kouvolan kaupunki, Lahden seutu, Oulun kaupunki, Porin seutu, Salon seutu, Seinäjoen kaupunkiseutu, Turun seutu, Vaasan seutu sekä Helsingin seutu; yhteistyöorganisaatioina Helsingin seudun liikenne, Helsingin seudun ympäristöpalvelut sekä Uudenmaan liitto. Uusina kaupunkeina mukaan tulivat Lappeenrannan ja Kajaanin kaupungit. Jyväskylän seutu tuli mukaan verkostoon vuoden poissaolon jälkeen (kuvio 1.)

Kuvio 1. MAL-verkoston jäsenalueet ja -kaupungit seuduittain vuonna 2015.

Valtakunnallisia rahoittaja- ja ohjausryhmäjäseniä olivat valtio-osapuolen toimijoina Ympäristöministeriö, ARA ja Liikennevirasto sekä Suomen Kuntaliitto. Muut ministeriötoimijoita ohjausryhmässä olivat Valtiovarainministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Liikenne- ja viestintäministeriö. Ohjausryhmässä oli myös Elyn edustus. Työ- ja elinkeinoministeriö luopui MAL-verkoston rahoittamisesta v. 2015 alusta maakunnan kehittämisrahan lopettamisen takia. TEM osallistui vielä käytännössä vuoden 2015 ensimmäisen vuosipuoliskon rahoittamiseen edelliseltä vuodelta kertyneen säästön takia.

Lisäksi kumppaneina toiminnassa olivat yliopistoedustajat; Aalto-yliopisto/ YTK-ryhmä, Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu, Tampereen teknillinen yliopisto EDGE-laboratorio ja VERNE liikenteen tutkimuskeskus, Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunta, Suomen ympäristökeskus SYKE, Uudenmaan Maapolitiikkaryhmä ja Kuntaliiton koordinoima suurten kaupunkien maapolitiikkaryhmä, Helsingin seudun vetovoimaiset asemanseudut hanketyöryhmä, valikoidut konsultit sekä Motiva.

TOIMINNAN KESKEISET TAVOITTEET

Vuoden 2015 toiminta- ja taloussuunnitelmassa (TTS liite) todettiin, että toiminnan päätarkoituksena on tukea verkoston jäsenseutuja yhdyskuntarakenteen kehittämisessä ja seudullisessa suunnittelussa. Työssä tuetaan jäsenyhteisöjen MALPE-yhteensovittamistyötä, madalletaan organisaatio- ja aluetasojen välisiä raja-aitoja sekä jalkautetaan uusinta tutkimustietoa kaupunkiseuduille kestävän ja elinvoimaisen

yhdyksuntarakenteen kehittämiseksi sekä jäsenseutujen omat strategiset tavoitteet huomioiden. Tutkimus- ja kehittämishankkeiden tuotoksia jalkautetaan hanke tai kokeilutoiminnan kautta.

Verkoston tavoitteena on kehittää jäsenseutujen tarpeisiin perustuvia MAL-ohjauskeinoja, -suunnitteluprosesseja ja toteutuksen välineitä sekä levittää olemassa olevia hyviä käytäntöjä. Lisäksi MAL-verkosto on tukenut valtiosapuolen ja kaupunkiseutujen yhteistoimintana MALPE-aiesopimusmenettelyn kehittämistä, Kasvusopimusmenettelyjä sekä kaupunkiseutujen MAL-työtä rakennetarkasteluissa. TTS 2015:aan sisältyi myös verkoston toiminnan ja jatkamahdollisuuksien arviointi vuoden 2015 aikana.

STRATEGISTEN PAINOPISTEIDEN MUKAISET TOIMENPITEET AJALLA 1.7.-31.12.2015

Verkoston vuoden 2015 toimintasuunnitelman runkona olivat jäsenseutujen palautteen ohella ohjausryhmän näkökulmat toiminnallisista painotuksista, muilta sidosryhmiltä saadut näkemykset sekä omat kehittämisideat. Verkoston toiminta keskittyi vuonna 2015 kolmeen temaattiseen painopistealueeseen. Nämä strategiset painopisteet rajattiin kolmeen pääosiioon toimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämiseksi. TTS 2015 tavoitteeksi asetettiin, että pääosiioihin kohdistetaan valtakunnallinen seminaari tai workshop. Verkoston painopisteiden toteutusta tuki kolme läpileikkaavaa teemaa, joiden kautta työpajojen ja workshopien tematiikkaa käsiteltiin (kuvio 2.):

Kuvio 2. MAL-verkoston painopisteet vuodelle 2015 ja toimintaa läpäisevät teemat.

Verkoston toimenpiteiden yksityiskohtaisemmat aineistot, tapahtumien sisällöt ja työryhmien yhteenvedot on koottu verkoston nettisivuille www.mal-verkosto.fi. Painopisteiden suuntaamiseen ja yhteistyön suuntaamiseksi on ohjausryhmässä verkostolle valittu myös kolme läpileikkaavaa teemaa eli kestävän, vähähiilisen yhdyskunnan kehittäminen, sopimusmenettelyn kehittäminen ja yhdyskuntarakenteen tiivistämisen ratkaisut.

TOIMENPITEET PAINOPISTEITTÄIN 1.7 - 31.12.2015.

I ASEMANSEUTUJEN KEHITYSTYÖ:

ELIAS Elinvoimaiset asemanseudut vähähiilisen kaupungin käyntikorttina - seminaarin valmistelu ja yhteistyö Helsingin seudun toimijoiden kanssa (HSY, HSL, Uudenmaan liitto). Varsinainen seminaari järjestettiin 28.1.2016. http://www.mal-verkosto.fi/tilaisuudet/elinvoimaiset_asepanseudut_workshop_28.1.2016_bottalla

Kehittyvät asemanseudut innovaatioalustoiksi (KAI)

MAL-verkoston koordinaatio oli mukana loppuvuonna Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulun vetämässä ”Kehittyvät asemanseudut innovaatioalustoiksi” -hankevalmistelussa. Hankkeen tavoitteina on

- vahvistaa kohdekaupunkien asemanseutujen kehittämistä toiminnallisesta näkökulmasta
- tunnistaa ja hyödyntää asemanseutujen erityispotentiali myös elinkeino- ja innovaatiotoiminnan uusina ”kuumina lähteinä” sekä luoda innovatiivista uutta liiketoimintaa asema-alueympäristöön
- kehittää ja mallintaa asemanseuduista pitkällä aikavälillä avoimia innovaatioalustoja ja viitoittaa niiden jatkokehitystä.

Hankekokonaisuuden valmistelu jatkuu vuoden 2016 puolella.

Uutta kehittelyä painopistealueella

MAL-verkoston koordinaatio on mukana Into Seinäjoki Oy:n vetämässä Respa – kaupunkien erityisalueiden uusi yrityskehitysmalli -hankkeen ohjausryhmässä. Hanke toteutetaan 1.3.2015 -31.12.2016 välisenä aikana ja lähtökohtana on tarve hyödyntää kaupunkien fyysisten alueiden toiminnallisia erityispiirteitä yritysinnovaatioiden lähteenä. Kohdealueen erityispiirteet ja toiminnot muodostavat yrityksille kehitysalustan ideoita ja pilotoida uusia tuote- ja palveluaihioita. Samalla alueen yrityskehitystoiminta tukee alueen maankäytön suunnittelua.

Hankkeen tavoitteena on luoda uudentyyppinen, fyysiseen alueeseen ja sen toimintoihin perustuva kehitysalusta ja innovaatioympäristö yritysten tuotteiden ja palvelujen uudistamiselle. Tavoitteena on myös kehittää menetelmiä ja työkaluja tukemaan fyysiseen alueeseen perustuvaa yrityskehitystoimintaa. Tällöin fyysisten alueiden suunnittelu muodostaa yrityksille innovaatioympäristön ja kehitysalustan. Innovaatiotoimintaa tuetaan uuden tyyppisillä työkaluilla ja menetelmillä, joista keskeisin kehitettävä työkalu on yritysarkkitehtuurikilpailu. Kilpailulla haetaan ehdotuksia aktiivisesti kehitettävistä yritystoiminnoista. Arkkitehtuurikilpailun jälkeen Fiksu assa -ideakilpailu etsii seudulle uusia bisnesideoita. MAL-koordinaation tehtävänä on jalkauttaa hankkeen tuloksia muiden MAL-verkoston jäsenalueiden hyödynnettäväksi.

MAL-verkoston koordinaatio teki yhteistyötä myös ProRautatie-yhdistyksen kanssa, RAKLIn yhdyskuntarakenteen ja täydennysrakentamisen klinikkatyön tiimin kanssa, Tekesin Fiksu kaupunki ja kestävät yhdyskunnat -ohjelmanpäälliköiden kanssa sekä Lahden seudun radanvarren ”Radanvarren ideakaava”- työryhmän kanssa.

II ASUNTOPOLITIIKAN SEUDULLISTAMINEN:

MAL-verkosto järjesti yhteistyökumppaneiden Kuntaliiton ja ympäristöministeriön kanssa Helsingissä 21.10.2015 Seudullisen asuntopolitiikan mahdollisuudet? Asuntopoliittinen seminaari kunnille, kaupunkiseuduille ja valtiolle. Seminaarin tarkoituksena oli luoda valtioneuvoston, Kuntaliiton ja ARAn linjausten ja näkemysten perusteella tilannekuva seudullisen asuntopolitiikan nykytilanteesta ja lähitulevaisuudesta. Seminaarissa pohdittiin seudullisen asuntopolitiikan toteutuksen keskeisiä kipupisteitä, ratkaisuja ja työkaluja sekä uusien sopimusten kytkeytymistä asuntopolitiikan teemoihin. Seminaarissa esiteltiin erityyppisten alueiden seudullisen asuntopolitiikan toteutusta sekä toiveita siitä, mitä hallitukselta

odotetaan asuntopolitiikan saralla. Tilannekuvaa täydennettiin asuntomarkkinatilanteella, rakennuttajien näkökulmilla sekä täydennysrakentamisen teemoilla.

Seminaariaineistot: http://www.mal-verkosto.fi/tilaisuudet/seudullisen_asuntopolitiikan_mahdollisuudet_seminaari_21.10.2015

Toteutettiin painopisteeseen liittyvä ”Hyvän asumisen mallit - kehittämispäivä Iisalmen ja Ylä-Savon erityisasumiseen” -työpaja Iisalmessa 26.11.2015.

http://www.mal-verkosto.fi/sparraus/hyvan_asumisen_mallit_kehittamispaiva_iisalmessa_26.11.2015

III SEUDULLINEN MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU:

JULMA-hanke

MAL-verkosto toteutti yhteistyössä Aalto-yliopiston konsortion kanssa ”Maankäyttö, asuminen ja kestävä julkinen talous” -JULMA hankkeen. Toteutusaika: 11/2014-12/2015. Hankkeen rahoitus tuli valtioneuvoston kanslialta osana kanslian selvitys- ja tutkimustoimintaa. Tutkimuksen tekijät ovat Aalto-yliopiston rakennetun ympäristön laitoksen YTK-tutkimusryhmästä, Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulusta sekä Valtakunnallisesta maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisverkostosta (MAL-verkostosta). Hankkeen vastuullisena johtajana toimi strategisen kaupunkisuunnittelun professori Raine Mäntyselä YTK:sta. Tutkimushanke toteutettiin valtioneuvoston vuoden 2014 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanon ohjelmassa. Hanketta koordinoi ympäristöministeriö.

JULMA -tutkimushankkeessa (2014 – 2015) tehtiin kuusi erillistä osatutkimusta, joiden aiheet ja näkökulma vaihtelivat. Aiheiden yhtymäkohtia haettiin useissa työpajoissa yhteiskehittelymenetelmällä. Työpajoihin osallistui tutkijoiden lisäksi laaja joukko valtion, kuntien, seutuhallinnon ja muiden organisaatioiden asiantuntijoita. MAL-verkosto vastasi yhtä lukuun ottamatta työpajojen järjestelyistä. Tutkimuksen johtavana teemana oli kaupunkien kasvuproblematiikan tarkastelu. Julma-hankkeessa kehitettiin strategisen eheyttämisen työkalun (tasapainokolmio), jota kuntien ja kaupunkiseudun hallinnossa ja päätöksenteossa työskentelevät voivat hyödyntää. Hankkeen tulosseminaari ”**TASAPAINOILUA - Maankäytön, asumisen ja julkistalouden yhteyksiä hakemassa kaupunkiseudulla**” pidettiin 3.12.2015 Ympäristöministeriön pankkisalissa Helsingissä. http://www.mal-verkosto.fi/tilaisuudet/tasapainoilua-julma-hankkeen_paatosseminaari_3.12.2015

Hankkeen tiedote VNK:n sivuilla: http://vnk.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tutkimus-entista-maaratietoisemmalle-strategiselle-suunnittelulle-ja-johtamiselle-tarvetta-kaupunkiseuduilla

Hankkeen loppuraportti ”Strateginen eheyttäminen kaupunkiseuduilla - näkökulmia kestävän maankäytön ja julkisen talouden kysymyksiin” julkaistiin vuoden 2016 puolella. Loppuraportti ja tulokset löytyvät MAL-verkoston sivuilta http://www.mal-verkosto.fi/filebank/1206-JULMA_loppuraportti_VNK_stj_4-2016.pdf

Urban Zone III-hanke

Suomen ympäristökeskuksen, Ympäristöministeriön ja Liikenneviraston sekä pilottialueiden rahoittamaan ”Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet suunnittelussa 3 – hankkeeseen (Urban Zone III). Kaksivuotisen, vuoden 2016 loppuun kestävän Urban Zone III hankkeen tavoitteena on arvioida tulevaa yhdyskuntarakenteen kehitystä, jossa keskus- ja palveluverkko muodostaa keskeisen osatekijän. MAL-verkosto on osallistunut SYKEN ja UZ III toimijoiden yhteisiin kaupunkiseuduille tarkoitettuihin työpajoihin. Raportointikaudella eli 26.10.2015 järjestettiin URBAN ZONE III tulevaisuustyöpaja, jonka aiheena oli **Liikennejärjestelmät ja logistiikka kaupunkiseuduilla vuoteen 2030**. Tulevaisuustyöpaja II oli jatkoa 1.6. 2015 pidetylle keskus- ja palveluverkko 2030 –työpajalle.

Hankkeessa inventoitiin kesän ja syksyn aikana kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen tulevaisuuspolkuun tarvittavia suunnitelmia vuoteen 2030 nähden ja liitettiin niiden tavoitteet ja hankkeet kolmen

kaupunkijärjestelmän (jalankulku, joukkoliikenne, autokaupunki) mukaiseen kehikkoon. Näissä inventoinneissa hyödynnettiin MAL-verkoston kanssa toteutettua Keskus-Palveluverkkokyselyä. Hanke jatkuu seuraavilla tulevaisuus- ja synteesityöpajoilla v. 2016 aikana.

Selvitys kehittämisalumenettelyn mahdollisuuksista yhdyskuntasuunnittelun työvälineenä

MAL-verkosto oli mukana osarahoittajana ja ohjausryhmän jäsenenä kehittämisalumenettelyn mahdollisuuksia kartoittavassa Kuntaliiton, Ympäristöministeriön, Uudenmaan liiton ja pilottialueiden yhteisessä selvityshankkeessa.

Selvityshankkeen tavoitteena oli analysoida kehittämisalumenettelyn toiminnallisuutta ja laatia tehdyn analyysin perusteella konkreettisia kehitysehdotuksia sekä käytännön prosessiin, että MRL kehittämisaluetta koskevan lain parantamiseen.

Työssä pyrittiin tunnistamaan:

- Milloin kehittämisalumenettely on paikallaan? Minkälaisiin maankäytön muutos- ja kehitystilanteisiin menetelmän toivotaan tuovan ratkaisuja?
- Mitä lisäarvoa menettely tuo nykyisellään?
- Millaista maapolitiikan työkalua tarvitaan nykyisten lisäksi kuntien ja markkinoiden näkökulmasta?
- Miten menettely linkittyy tyypilliseen aluekehitysprosessin eri vaiheisiin?

Ja määrittelemään:

- Kehittämisalueen pelisäännöt yhteistyölle ja päätöksenteolle eri osapuolten välillä
- Taloudellisten kustannusten ja tulojen tasapuolisen jakautumisen sekä riskien jakautumisen periaatteet
- Perusrunko kunnille menettelyn käynnistämiseksi ja toimintamalleiksi
- Reunaehdot eri työkalujen käytölle ja toiminnallisuudelle
- Miten menetelmää pitäisi kehittää?

Selvityshankkeeseen kuului kehittämisalumenettelyn prosessikuvaus sekä kustannus-hyötylaskentaan liittyvät simuloinnit esimerkkialueille. Nämä alueet olivat:

- Espoon Kera (työpaikka-alueesta asuntopainotteisemmaksi alueeksi)
- Helsingin Kärri (omakotialueesta kaupunkimaisemmaksi alueeksi)
- Vaasan Klemetilä (vanhasta teollisuusalueesta liike- ja asuntopainotteiseksi alueeksi)
- Joensuu (asemansuodun kehittäminen)

Selvityshankkeen tulosseminaarit pidetään ja loppuraportti julkaistaan v. 2016 puolella.

Palveluverkkokysely MAL-verkoston jäsenkaupungeille/-seuduille

Palveluverkot ovat olennainen osa mal-yhteensovittamistyötä ja tiiviin, hyvin toimivan yhdyskuntarakenteen perusta. MAL-verkoston koordinaatio käynnisti toukokuussa 2015 kyselyn palveluverkkojen nykytilanteesta ja toimintamalleista sekä arviota palveluverkkoon kohdistuvista muutoksista vuoteen 2030. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä. Kyselyyn vastasivat: Helsingin seudun, Iisalmen seudun, Jyväskylän, Kotkan-Haminan seudun, Kouvolan, Lahden, Lappeenrannan, Oulun seudun, Porin, Salon, Seinäjoen, Tampereen, Turun seudun (vastaajana Varsinais-Suomen liitto) sekä Vaasan seudun edustajat. Kajaanin tilanne kartoitettiin jälkikäteen Kajaani-Sotkamo rakennemallityöpajassa 21.1.2016. Vastauksia on hyödynnetty myös Urban Zone 3 hankkeen työpajojen 1.6.2015, 26.10.2015 ja 16.2.2016 sisällöissä sekä hankkeen kohde-alueiden tulevaisuusinventoinneissa siltä osin, kuin vastanneet seudut ovat samat kuin UZ 3 hankkeessa (ks. UZ III kohta). Tämä työ jatkuu edelleen.

Kotkan-Haminen seudun strategisen yhteisen yleiskaavan sparraus osana seudun South-East Leveraging Livelihood (SELL) hanketta. Kesällä 2015 aloitettiin yleiskaavaprosessia tukevan sparrausryhmän muodostaminen. Operatiivinen toiminta alkoi syyskaudella.

Toteutettiin syyskaudella seuraavat painopisteeseen liittyvät työpajat. Työpajojen ohjelmat ja ryhmätöiden tuotokset:

- Työpaja maaseudun suunnittelusta ja kaavoituksesta lisäsalissa 3.9.2015.
http://www.mal-verkosto.fi/sparraus/mal-verkostopaiva_iisalmissa_3.9.2015
- Jyväskylän Seutu-Kympin lanseeraus/työpaja 30.9.2015
http://www.mal-verkosto.fi/sparraus/mal-verkostopaja_jyvaskylassa_30.9.2015

LÄPÄISEVIIN PERIAATTEISIIN LIITTYVÄT TILAISUUDET RAPORTOINTIJAKSOLLA

- Kestävän, vähähiilisen yhdyskunnan teemassa järjestettiin Kestävän kunta- ja kaupunkiliikenteen päivät 16.-17.9.2015 Sykessä Helsingissä. Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Motiva ja Endurance-hanke, HINKU-kuntien verkosto (SYKE), MAL-verkosto ja Fintrip-verkosto (LVM ja Trafi).

16.9. päivän ohjelmassa käsiteltiin kestävän kaupunkiliikenteen suunnitteluun liittyvää seuranta- ja indikaattoreita. Päivän teemat liittyivät EU-laajuiseen ENDURANCE-hankkeen sisältöihin. 17.9.2015 oli vuorossa pohdintaa ja esittelyjä vähähiilisen liikenteen mahdollisuuksista kaupungeissa ja kunnissa. Esittelyssä oli uusimpia tutkimustuloksia, käytännön esimerkkejä, verkostohankkeita sekä yritysten esittäytymistä kumppanuushankkeiden muodossa. Keskiviikkona järjestettiin lisäksi ilmoittautuneille Liikenne & maankäyttö ekskursio Kehäradan varrelle Tikkurilaan ja Kivistöön. Liikennöintiin käytettiin sittemmin lakkautettua KutsuPlus-palvelua sekä kehäradan junaa.

Kestävän kunta- ja kaupunkiliikenteen päivät oli suunnattu erityisesti kunta- ja kaupunkikehittämisen sekä liikennesuunnittelun parissa työskenteleville. Osallistujia oli 50-90 henkeä. MAL-verkoston koordinaatio oli tilaisuuden pääjärjestäjä Syken edustajien kanssa. Tilaisuuden aineistot:

http://www.mal-verkosto.fi/tilaisuudet/kestavan_kunta-ja_kaupunkiliikenteen_paivat_16.-17.9.2015

- Tampereen seudun MAL-sidosryhmäfoorumi 2.10.2015. (Sopimusmenettelyt) Sidosryhmäfoorumin tavoitteena oli tehdä tunnetuksi MAL-aiesopimusmenettelyä ja esitellä sen valmisteluun liittyviä linjauksia. Tavoitteena oli myös kuulla kaupunkiseudun toimijoiden ajatuksia ja ideoita siitä, miten ne voisivat omassa toiminnassaan hyödyntää sopimusta. Ryhmätyöteemat ja kärkihankemäärittelyt perustuivat seuraaviin kokonaisuuksiin: joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne, kesukset ja täydennysrakentaminen, monipuolinen asuntotuotanto, palvelujen saavutettavuus, liikenneverkko sekä yritysalueet.

Tilaisuuden tuotokset löytyvät

http://www.mal-verkosto.fi/sparraus/tampereen_kaupunkiseudun_mal_sidosryhmafoorumi_2.10.2015

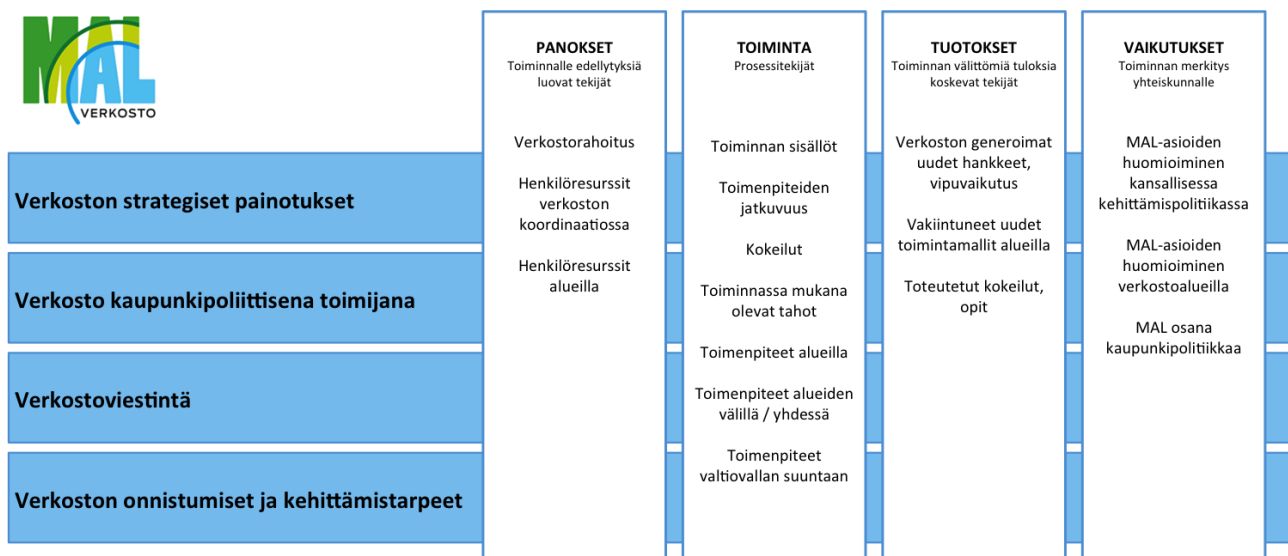
MUU KEHITTÄMISTOIMINTA

MAL-verkoston arviointi

MAL-verkoston arviointi valmistui 1.9.2015. Arvioinnille asetettiin seuraavat tavoitteet:

- Tuottaa informaatiota MAL-verkoston toimivuudesta ja onnistumisesta ja vastaavasti kehittämistarpeista sekä johtopäätökset jatkoon suuntaamiseksi
- Arvioida tehdäänkö oikeita asioita eli tarkoituksena on tarkastella verkoston strategisten painotusten osuvuutta suhteessa jäsenyhteisöjen strategioissa ja sopimusmenettelyissä asetettuihin mal-suunnittelun ja toteutuksen tavoitteisiin (mennyt ja nykyinen toiminta sekä tulevat tarpeet)
- Arvioida, mikä on verkostotyön ja toiminnan vaikuttavuus eri kohderyhmille valituissa painopisteissä (kaupungit/kaupunkiseudut, valtio, muut keskeiset sidosryhmät).
- Arvioida viestinnän onnistumista; saako jäsenalueet ja sidosryhmät riittävästi ajantasaista ja oikeata tietoa MAL-verkoston toiminnasta.
- Arvioida MAL-verkoston merkitystä ja roolia kaupunkipoliittisena toimijana aluekehittämisen kentällä ja kuinka sitä tulisi jatkossa kehittää.

Lisäksi tarkoituksena oli arvioida MAL-verkostotoiminnan kytkeyttä hallituksen kaupunkipoliittisiin linjauksiin, verkoston kustannustehokkuutta sekä esittää vaihtoehtoja nykyistä pitkäjänteisemmäksi toiminta- ja rahoitusmalliksi.

MDI Management Design Intelligence

Kuvio 2. Arviointikehikko.

Osana arvioinnin toteutusta järjestettiin 11.8.2015 Helsingissä arvioinnin työpaja, jossa esiteltiin arvioinnin välihuomioita, pohdittiin verkoston tulevaisuuden painotuksia ja asemaa aina v. 2019 asti. Arviointiraportin lopulliset tulokset ja johtopäätökset esiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 31.8.2015. Arviointiprosessin aineistot löytyvät http://www.mal-verkosto.fi/hankkeet/verkoston_arviointi_2015.

VERKOSTON TULOKSET JA VAIKUTTAVUUS (perustuu verkoston arviointiraporttiin)

Edellä kuvatun MAL-verkoston MDI Public Oy:n toteuttaman arvioinnin tulokset osoittavat, että verkostossa on tehty tuloksellista ja vaikuttavaa työtä. MAL-verkoston tavoitteisiin, strategiisiin painotuksiin ja tuloksiin on oltu rahoittajien ja jäsenkaupunkien/-seutujen näkökulmasta tyytyväisiä, ja toiminnan jatkolle on nähty

olevan edellytykset. Vastauksilla on erityistä merkitystä, koska kyselyn ja haastattelujen vastaajiksi oli valikoitunut asiantuntijoita, jotka tunsivat hyvin MAL-verkoston toimintaa.

Kokemukset ja tieto ovat levinneet hyvin

Arvioinnissa todetaan mm., että verkosto on onnistunut tehtävässään tiedon ja kokemusten välittäjänä. Mukana olleet kaupunkiseudut ovat kyenneet oppimaan toisiltaan. Kaupunkiseutujen välisen verkottumisen lisäksi tärkeänä nähdään myös yhteydet ministeriöihin ja muihin kansallisiin toimijoihin. Kansallisille toimijoille verkosto on tarjonnut arvokkaan ikkunan alueille. Aluetoimijoiden kannalta verkosto on mm. auttanut hahmottamaan valtion intressiä MAL-asioissa.

Käytännön toiminnasta erityisesti seminaarit ja työpajat keräävät kiitosta. Tilaisuudet ovat olleet onnistuneita ja hyvin suunniteltuja. Tiedonvälityksen kannalta verkoston internet-sivusto on oiva väline mahdollistaen aiempiin selvityksiin ja muihin aineistoihin palaamisen.

Aiheet ovat ajankohtaisia

Verkoston painopisteet kumpuavat ajankohtaisista alueiden ja kansallisen tason tarpeista. Mukana olevat 16 kaupunkia tai kaupunkiseutua ovat erikokoisia ja -tyyppisiä erilaisine tarpeineen. Näiden tarpeiden huomioiminen näkyy monipuolisena sisältönä. Jäsenistön heterogeenisuus on haaste, mutta tyytyväisyydestä päätellen tarpeiden huomioimisessa on onnistuttu.

Verkosto on ollut ajan hermolla. Painopisteet asemanseutuihin, asuntopolitiikan seudullistamiseen ja seudulliseen maakäyttöön liittyen ovat erittäin relevantteja ja painopisteiden edistäminen on lähtenyt hyvin liikkeelle. Vastausten perusteella painopisteitä tukevat läpileikkaavat teemat eli yhdyskuntarakenteen tiivistämisen ratkaisut, kestävän ja vähähiilisuuden yhdyskunnan kehittäminen ja sopimusmenettelyn kehittäminen ovat myös erittäin relevantteja teemoja. Erityisesti aseman seutujen kehittäminen kerää kiitosta. Teemalle on saatu näkyvyyttä kansallisesti ja paikalliseen työhön on annettu tukea.

Vuosittaisesta syklistä pitkäjänteiseen toimintaan?

MAL-verkoston kompastuskivet eivät ole olleet kovin kookkaita. Suurin ongelma on toiminnan suunnitte-lua vaikeuttava pitkäjänteisyyden puute. Rahoitus on koottu useista lähteistä aina vuosi kerrallaan. Useimmat haastatellut seudut pitävät mahdollisena, että rahoituksesta päätettäisiin kerralla 2–3 vuodeksi, joskin valtuustolla on vuosittain viimeinen sana. Edellytyksenä kuitenkin nähdään, että vastaava pitkäjänteisyys toteutuisi myös kansallisen rahoituksen suhteen ja toimintaa suunniteltaisiin useammaksi vuodeksi kerrallaan.

Trendit kehottavat jatkamaan, kytköksiä hallitusohjelmaan

Kaupungistuminen voimistuu ja kaupunkiseutujen merkitys kasvaa. Elinvoimaisten kaupunkien rakentamisessa maankäytön, asumisen ja liikenteen asiat ovat keskiössä. Näiden kolmen sektorin yhteiskehittä-mistä on vielä täydennettävä elinkeinoilla ja palveluilla. Toiminnallisten, hallinnolliset rajat ylittävälle alueiden kehittämiselle on tilausta, etenkin kun kuntauudistus ei toteutunut suunnitellussa laajuudessaan.

Tulevan hallituksen ohjelmassa on vielä tulkinnan varaa ennen toimenpideohjelman täsmentymistä. Ti-lausta MAL-verkostolle on jo nyt tunnistettavissa mm. sopimusmenettelyiden tukijana, kokeilukulttuurin ja digitalisaationkin edistäjänä. Tarvetta, ja toiveita, MAL-asoiden edistämiseksi verkostomaisesti on arvioinnin tulosten perusteella siis myös tulevana vuosina. Toiminnan jatkolle näyttäisi olevan perusteet myös siksi, että MAL-teemat ja niiden yhteensovitus nähtiin olevan kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla jatkossa entistä merkittävämpiä kehittämiskohteita.

MAL-verkoston arvioinnin tuloksia hyödynnettiin sekä vuoden 2016 toiminta- ja taloussuunnitelman painopisteiden ja sisällön laadinnassa että TEMIn 25.11.2015 käynnistyneessä Alueelliset innovaatiot ja kokeilut -hankehaussa.

VERKOSTOVIESTINTÄ

Verkoston viestintä painottuu toiminnan kautta viestimiseen jäsenyhteisöille, aktiiviseen sähköiseen viestintään, www.mal-verkosto.fi - sivuston ylläpitoon, Verkostokirjeiden tuottamiseen (1 kpl raportointijaksolla) sekä muuhun tilannekohtaiseen tiedonvälitykseen. Tarvittaessa myös koordinaatiohenkilöiden ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän sähköiset viestintäkanavat (twitter, LinkedIn, www.tampereenseutu.fi) ovat käytössä.

Tiedonvälitys on mahdollisimman avointa, mm. ohjausryhmän kokousaineistot löytyvät liitteineen kokoussivuilta. Työpajoista ja seminaareista on toimitettu työpajamuistiinpanot tai –muistiot osallistujille. Pääsääntöisesti myös nämä muistiot ovat avoimesti verkossa luettavissa. Tämä koskee niin seutukohtaisia sparraustilaisuuksia että useamman seudun yhteisiä työpajoja kuin valtakunnallisia tilaisuuksia. Seminaarikatsaukset ja työryhmämuistiot ja muu oheismateriaali on sijoitettu verkoston nettisivuille, kullekin tilaisuudesta kertovalle sivulle. Usein tilaisuudesta on myös suora linkki verkoston www-sivujen etusivulta.

Tuotettu materiaali ajalla 1.7.-31.12.2015

Kustannus

Verkostotilaisuuksien materiaalit, työryhmämuistiot jne., sähköisenä www.mal-verkosto.fi

- ei erilliskustannuksia, sisältyy
www-sivujen ylläpitosopimukseen

Verkostokirje 2/2015;
pdf, sähköinen

- ei erilliskustannuksia

OHJAUSRYHMÄ

Ohjausryhmä kokoontui raportointikauden aikana kahdesti (31.8.2015 ja 25.11.2015). Ohjausryhmän työtä on haluttu kehittää entistä keskustelelevampaan ja linjaavampaan suuntaan.

Linkki ohjausryhmän kokousaineistoihin on http://www.mal-verkosto.fi/yhteisomme/ohjausryhma/ohjausryhman_kokoukset

HANKKEEN HYÖDYNTÄMINEN JATKOSSA, JATKOTOIMENPITEET JA TOTEUTUSVASTUU

Verkosto jatkaa nykyisillä toimintavoilla ja koordinoinnilla (2 henkilötyövuotta). Verkoston arvioinnin tulokset ovat olleet tärkeitä jatkon suuntaamisen kannalta. Raportointikauden lopussa käynnistettiin vuoden 2016 toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelu. Vuonna 2016 verkoston toiminta painottuu seuraaviin painopistealueisiin: Elinvoimaa MALPE-suunnittelulla, Elävät ja välityskykyiset asemanseudut, Monipuolinen tulevaisuuden asuntotuotanto. Nämä painopisteet osaltaan toteuttavat resurssiviisaan yhdiskunnan ja sen suunnittelun ideaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti 23.11.2015 Alueelliset innovaatiot ja kokeilut haun kasvusopimusmenettelyyn. MAL-verkoston koordinaatio aloitti 25.11.2015 ohjausryhmän kokouksen päätöksen jälkeen hankevalmistelun ja sidosryhmien osallistamisen edellä mainitun haun ”Teemakohtaiset kaupunkiverkostot” kasvusopimusmenettelyyn. Varsinainen hakemus jätettiin 29.1.2016.

TEM:n uutinen hakuun osallistuneista tahoista:

https://www.tem.fi/ajankohtaista/uutiset/kasvusopimukset_osana_hallituksen_kilpailuky-karkihanketta.119908.news

KESKEISET ONGELMAT HANKKEEN TOTEUTTAMISESSA

Onnistumisista huolimatta kehittämistarpeita kuitenkin riittää. On ollut syytä keskustella pitemmän aikavälin kehittämistarpeista ja erilaisista rahoitusmahdollisuuksista ja tavoista, joilla niitä voitaisiin edistää. MAL-verkoston toiminta on ollut lyhytjänteistä vain vuositasolla eteenpäin, mikä on vaikuttanut toiminnan suunnittelua mutta myös täysipainoista yhteistyösuhteiden ylläpitoa jäsenyhteisöihin ja sidosryhmiin.

MAL-verkoston lyhyt vuosisuunnittelu aiheuttaa ongelmia monien yhteistyökumppaneiden kanssa, kun hankkeiden ja suunnitelmien ajallinen kesto on usein vuotta pidempi, mutta MAL-verkosto ei voi varmuudella sitoutua yhteistyöhön vuotta pidemmälle. Pidempikestoinen toimintamalli, esimerkiksi siirtyminen 3-vuotiseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja rahoituskehyykseen, toisi MAL-verkostoon strategista suunnitelmallisuutta ja entistä tavoitteellisempaa toimintaa. Ohjausryhmän 25.11.2015 kokoukseen tuotiinkin ehdotus verkoston rahoittajien ja kaupunkiseutujen välisestä 3- vuotisesta aiesopimuksesta. Valmistelu jatkuu vuoden 2016 puolella.

TALOUDEN TOTEUMA

MAL-verkoston budjetti v. 2015 oli 191.500 €, mikä on pienempi kuin aikaisempina vuosina. MAL-verkoston toiminnan rahoittavat Liikennevirasto, YM, Suomen Kuntaliitto, ARA ja verkoston jäsenalueet. Tuloja tuli myös Aalto konsortion JULMA-hankkeesta sekä Fintrip-valmisteluavustuksesta. Vuonna 2015 MAL-verkoston jäsenseutujen yhteenlaskettu rahoitusosuus on 99 000 euroa (51,7 %) ja muiden rahoittajien yhteensä 92 500 euroa (48,3 %).

Verkoston vuoden 2015 tulot:

- Liikennevirasto 30 000
- YM 30 000
- ARA 10 000
- Kuntaliitto 6 000
- Helsingin seutu 9 000
- Muut kaupunkiseudut
- (15 * á 6 000) 90 000
- JULMA-hanke 15 000
- Fintrip avustus 1 500

Yhteensä 191 500

MAL-verkoston toiminta on kustannustehokasta kun tarkastellaan toteutuksen ja resurssien välistä suhdetta.

Taulukko 1. Talouden toteuma 1.1.-31.12.2015.

	1.1.-31.12.2015		
	TA	TOT	TOT %
Myyntitulot/alueet	99 000	93 930	94,9
Muut tuet ja avust.	92 500	87 762	94,9
Tulot yht.	191 500	181 692	94,9
Palkat ja palkkiot	98 700	99 555	100,9
Sivukulut	20 300	18 743	92,3
Palvelujen ostot	56 700	49 589	87,5
Vuokrat	13 400	12 545	93,6
Tarv., yms.	1 900	711	37,4
Kaluston hankinta	500	549	109,8
Menot yht.	191 500	181 692	94,9

Helsingissä 17.2.2016

Päivi Nurminen
seutujohtaja, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Tero Piippo
projektipäällikkö, MAL-verkosto, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Liite Ohjausryhmän kokoonpano 1.7. - 31.12.2015.

LIITE MAL-VERKOSTON OHJAUSRYHMÄN KOKOONPANO 1.7. - 31.12.2015**Jäsenet:**

Ritva Laine, johtaja, Kuntaliitto, pj.
 Olli T. Alho, neuvotteleva virkamies, TEM
 Kaisa Mäkelä, yli-insinööri, YM
 Teija Snicker-Järvinen, apulaisjohtaja
 Liikennevirasto

Katja Palonen, neuvotteleva virkamies, VM
 Jarmo Lindén, johtaja, ARA
 Leena Strandén, yksikön päällikkö, ELY-keskus
 Pirkanmaa (vara pj)
 Juha-Pekka Vartiainen, kaavoituspäällikkö,
 Joensuun kaupunki
 Jukka Weisell, johtaja, Oulun kaupunki

Kari Hannus, apulaiskaupunginjohtaja, Porin kaupunki

Päivi Nurminen, seutujohtaja, Tampereen
 kaupunkiseutu
 Markku Toivonen, ympäristötoimialan johtaja, Turun
 kaupunki
 Raine Mäntysalo, professori, varajohtaja, Aalto/YTK
 Sini Puntanen, osastonjohtaja, HSL

Varalla:

Olli Voutilainen, ylitarkastaja, TEM
 Olli Maijala, neuvotteleva virkamies, YM
 Jarmo Joutsensaari, liikennejärjestelmä-
 päällikkö, Liikennevirasto

Markku Aho, rahoituspäällikkö, ARA
 Anna-Leena Seppälä, yksikön päällikkö,
 ELY-keskus Varsinais-Suomi
 Kalle Sivén, maankäyttöinsinööri,
 Joensuun kaupunki
 Paula Paajanen, yleiskaavapäällikkö,
 Oulun kaupunki
 Anne Leskinen, suunnittelija,
 Oulun kaupunki
 Henna Lempiäinen, seutujohtaja,
 Porin seutu
 Kimmo Kurunmäki, seutusuunnittelupäällikkö,
 Tampereen kaupunkiseutu
 Christina Hovi, kaavoituspäällikkö,
 Turun kaupunki
 Vesa Kanninen, tutkija, Aalto/YTK
 Irma Karjalainen, tulosaluejohtaja, HSY
 Kristiina Rinkinen, maakunta-arkkitehti,
 Uudenmaan liitto

Verkoston koordinaatio

Tero Piippo, projektipäällikkö, siht.
 Kati-Jasmin Kosonen, erikoissuunnittelija